

Paznja Crne Gore usmerena ja na Busa

Author: [Srdjan Darmanovic](#)

Podgorica se nada da americka vlada nece vrsiti pritisak na Crnu Goru da odustane od nezavisnosti.

Administracija novog predsjednika Dzordza Busa sprema se da zauzme mjesto u Bijeloj kuci, a Podgorica kao i ostatak svijeta osluskuje sta iz toga moze proizaci.

U vrijeme kad se Crna Gora krece ka drzavnoj nezavisnosti i izdvajanju iz Jugoslavije, stav mocnog Vasingtona je od presudnog znacaja, jer je upravo Vasington bio glavni spoljnopoliticki saveznik iz perioda trogodisnjeg odupranja Milosevicevom rezimu.

Suprotno ocekivanjima, pad Milosevicevog rezima u Beogradu nije automatski rijesio odnose Crne Gore i Srbije unutar njihove federacije, Savezne Republike Jugoslavije, SRJ.

Otkako se 1997. godine nova reformisticka crnogorska vlada okrenula protiv Milosevica, opredjeljenje za drzavnu nezavisnost poraslo je u javnom mnjenju od 25 na blizu 57 odsto podrške.

Vecinski dio crnogorske politicke elite narocito brine zbog problema strukturalne prirode. Srbija je sedamnaest puta veca od Crne Gore, sto doprinosi faktickoj nemogucnosti da se pronadje optimalni ustavni model ravnopravnosti Crne Gore u federaciji sa Srbijom.

Pored toga, postoji strah od obnavljanja imperijalnog srpskog nacionalizma u buducnosti i istorijska teznja za dominacijom nad Crnom Gorom, bez obzira sto je ovaj imperijalni nacionalizam tokom protekle decenije porazen i nije realno da ce se uskoro obnoviti u ekspanzivnoj nasilnoj formi kakvu je imao tokom Miloseviceve vladavine.

Dodatna krila ideji nezavisnosti daje i svijest da nakon obaranja Milosevicevog rezima vise nema bezbjednosnih prijetnji i rizika po Crnu Goru, ako se odluci za odvajanje.

Stoga, danas vise nije realno ocekivati da ce federacija Crne Gore i Srbije opstati. Sve je izvjesnije da ce Crna Gora postati nezavisna drzava, bilo kroz pregovaracki proces sa Srbijom, bilo putem referendum a o nezavisnosti.

Iako je u periodu borbe sa Milosevicevim rezimom bila glavni oslonac Crne Gore, americka administracija nikada nije podrzavala opciju njene drzavne nezavisnosti.

U poslednje dvije godine, Crna Gora je dobila ekonomsku pomoc od 55 miliona dolara godisnje, sto je predstavljalo najveću pomoc po glavi stanovnika koju je americka vlada davala nekoj stranoj drzavi, osim Izraelu. Cilj je bio odrzavanje stabilnosti vlade predsjednika Djukanovica, kao i odrzavanja zivotnog standarda u samoj republici.

Americki eksperti imali su znacajnog udjela u koncipiranju ili pomaganju reformi u nekim kljucnim ekonomskim i politickim oblastima. Iako Washington nikada nije zeljeo da se direktno obaveze davanjem bezbjednosnih garancija Crnoj Gori u slucaju Milosevicevog napada, postojala je saradnja americke vlade i Podgorice po ovom pitanju.

Uprkos znacajnoj pomoci, americka administracija je izbjegavala direktni paternalizam nad Podgoricom, a i sama vlada u Podgorici izbjegavala je ovakav model saradnje. Crnogorska vlada je u najmanje dva vazna slucaja djelovala protiv volje Washingtona.

U novembru 1999. godine, Podgorica je odlucila da jugoslovenski dinar zamijeni nemackom markom kao zvanicom valutom u Crnoj Gori. Potom je Djukanovic odbio da ucestvuje na saveznom izborima 24.septembra proste godine, protiveci se na taj nacin nelegalnim i nelegitimnim ustavnim promjenama koje je 6. jula u saveznom parlamentu sproveo Milosevic.

Uprkos razlicitim vidjenjima, americka pomoc je nastavljena, a razlozi crnogorske strane uvazeni su kao legitimni.

No, nakon obaranja Milosevicevog rezima u Beogradu, spoljnopoliticki polozej Crne Gore je promijenjen, njen znacaj u regionu je u mnogome opao, a neki prioriteti americke politike u ovom prostoru danas ne korespondiraju sa kretanjem Crne Gore ka drzavnoj nezavisnosti.

Uprkos cinjenici da je glavni razlog protivljenja Washingtona crnogorskoj nezavisnosti iz ranijeg perioda, prijetnja izbijanja rata, otpao nakon promjene vlade u Beogradu, ostao je drugi problem - buduci status Kosova.

Naime, prema Rezoluciji UN 1244 Kosovo se spominje jedino kao dio SRJ. Izlaskom Crne Gore iz federacije, SRJ bi prestala da postoji.

Kako danas niko od vodećih zemalja Zapada, uključujući SAD, nema definitivno rjesenje za problem Kosova, trenutna politika ovih zemalja je da se ono odlozi tako sto ce se izbjeći nestanak SRJ, odnosno odlazak Crne Gore.

U svakom slucaju, cini se da ce ove zemlje, a prije svega SAD prihvatiti odluku gradjana Crne Gore, kakva god ona bila, na demokratski organizovanom referendumu kao legitimnu. Washintgon, prije svega, neće upotrijebiti silu da bi se spriječio ovaj potez.

Ne treba očekivati da će doći do ekonomskog pritiska na Crnu Goru. Da je tako nešto bilo u izgledu, ekonomski pritisci i prijetnje kaznjavanjem već su mogle biti učinjene. One su izostale što dovoljno govori i o budućem stavu.

Nezavisnost Crne Gore neće proizvesti nikakve probleme u regionu ili neposrednom susjedstvu. Crna Gora je suviše mala zemlja da bi mogla ugrozavati bilo koga od svojih susjeda. Ona ne može, po prirodi stvari, biti nosilac bilo kakvog imperijalnog programa ili agresivne politike.

Crna Gora, također, nema dijasporu kojom može prijetiti iredentističkim težnjama prema bilo kojem susjedu, niti ima otvorenih granicnih sukoba sa njima. U ovoj republici nema problema sa manjinama, od kojih je najvažnija etnicka manjina albanska, jer su one manje-više dobro integrisane u politicki sistem republike.

Iako je stanovništvo podijeljeno po pitanju drzavne nezavisnosti, nije realno očekivati nikakve sukobe ni u samoj Crnoj Gori. Politicka kampanja prije pocetka referenduma bice zestoka unutar zemlje, ali nakon odlaska Milosevicevog rezima i njegove vojne prijetnje prema Crnoj Gori, nasilni odgovor na izglasavanje drzavne nezavisnosti je sasvim nerealan.

Nova vlada u Beogradu sasvim sigurno neće izazvati vojne konfrontacije, već će umjesto toga priznati legitimnu volju građana Crne Gore. Bez podrške Beograda, protivnici nezavisnosti unutar zemlje nemaju ni volje ni snage za nasilno suprotstavljanje odluci većine.

Crna Gora nije izazvala probleme na Kosovu, niti je doprinijela njihovom razbuktavanju, niti može bitnije doprinijeti da se problem statusa Kosova trajno riješi.

Kosovska zagonetka će se riješiti ili priznavanjem volje albanske većine da stvori sopstvenu državu, ili dugotrajnim odlaganjem rješavanja tako što će faktički protektorat UN potrajati godinama.

Ove bi argumente, prije ili kasnije, prihvatila i američka demokratska administracija da je ostala na vlasti, a za koje je realno očekivati da ih prihvati i nova republikanska vlast.

Nova Bushova administracija nema razloga da se odriče svojih saveznika u regionu. Podgorica je tokom posljednjeg trogodišnjeg perioda pokazivala podršku SAD, za razliku od nove vlade u Beogradu, posebno predsjednika Kostunice koji često i sasvim neracionalno pokazuje antiamerikanizam u spoljnopolitičkoj orijentaciji.

Dakle, ne treba očekivati da će međunarodna zajednica ći protiv volje većine građana Crne Gore.

Američka vlada će prije svega insistirati da Crna Gora i Srbija problem riješe sporazumno, a ako to nije moguće da procedura referendumskog izjasnjavanja građana u Crnoj Gori bude demokratska i transparentna.

Mozda više od svega, Washington će ubuduće svaku ekonomsku pomoć Crnoj Gori usloviti realnim i opipljivim napretkom u procesu tranzicije, ekonomskih i sistemskih reformi.

Srdjan Darmanovic je direktor Cedema, Centra za demokratiju u Podgorici.

Location: [Africa](#)
[Balkans](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/paznja-crne-gore-usmerena-ja-na-busa>